

10. Смирницкий А. И. Лексикология английского языка М.: Московский Государственный университет, 1998. 260 с.
11. Телия В.Н. Русская фразеология: семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. Москва: Школа «Языки русской культуры», 1996. 288 с.
12. Шанский Н. М. Фразеология современного русского языка. Москва: Высшая школа 1985. 160 с.
13. Cambridge Idioms Dictionary./ Second ed. Britain: Cambridge University Press, 2006. 505 p.
14. Jaki S. Phraseological Substitutions in Newspaper Headlines. Amsterdam-Philadelphia: John Benjaminis, 2014. 259 p.
15. Michael McCarthy, Felicity O'Dell. English idioms in use. Cambridge: Cambridge University Press, 2002. 190 p.
16. Naciscione A. Stylistic Use of Phraseological Units in Discourse. Amsterdam-Philadelphia: John Benjaminis, 2010. 306 p.
17. Oxford dictionary of idioms. [edited by J. Siefring]. Oxford, New York: Oxford University Press, 2005. 340 p.
18. Wulff S. Rethinking Idiomacity: A Usage-Based Approach. New York: Continuum, 2009. 240 p.

УДК : 81'25

DOI:<https://doi.org/10.31861/gph2020.823.15-21>

**Бережна М.
(Кривий Пір)**

ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ ЯК ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧА ПРОБЛЕМА (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ К.С. РОБІНСОНА NEW YORK 2140)

У статті розглянуто роман американського письменника-фантаста К.С. Робінсона. Роман New York 2140 є прецедентно-містким і містить приклади інтертекстуальності різних видів. Спосіб відтворення інтертекстуальності залежить від рівня прецедентності. Універсально- та національно-прецедентні явища часто можна передати дослівно чи формальними відповідниками. Соціумно- та автопрецедентні явища потребують від перекладача додаткової роботи з розшифрування повідомлення і використання експлікації.

Ключові слова: інтертекстуальність, художній переклад, авторський стиль, прецедентний текст, Нью-Йорк 2140

В статье рассматривается роман американского писателя-фантаста К.С. Робинсона. Роман New York 2140 является прецедентно-емким и содержит примеры интертекстуальности разных видов. Способ воспроизведения интертекстуальности зависит от уровня прецедентности. Универсально- и национально-прецедентные явления часто можно передать дословно или формальными соответствиями. Социумно- и автопрецедентные явления требуют от переводчика дополнительной работы по расшифровке сообщения и использования экспликации.

Ключевые слова: интертекстуальность, художественный перевод, авторский стиль, прецедентный текст, Нью-Йорк 2140

The article deals with the issue of intertextuality in the novel by the American science fiction writer K.S. Robinson. The novel New York 2140 was published in 2017 and for the moment has no Ukrainian translation. I propose translation to the passages analyzed in the paper with educational purpose only. I hope it can serve as a guideline for those who will read and / or translate the novel. New York 2140 contains multiple examples of various kinds of intertextuality. Intertextuality is a distinguishing feature of postmodernism works; as for K.S. Robinson, intertextuality is an undeniable part of his individual style. I found that for the considered novel such types of intertextuality as intertextuality proper, paratextuality and architextuality are predominant. Metatextuality and hypertextuality are used less frequently. Standing on the ground that translators must render as many peculiarities of the original as possible, I believe that the author's intertextuality should be preserved in translation and revealed to the target reader in the cases when background knowledge is not sufficient to understand the allusion. The way of reproducing intertextuality depends on the type of the precedent phenomena. Universal and numerous national

precedent phenomena often can be conveyed literally or by formal correspondences (in the form of transcription / transliteration / fixed equivalent for proper names). Due to globalization, the background knowledge here is the same or close for both source text reader and target text reader. Socio- and self-precedent phenomena make the translator work on deciphering the original message and use explication.

Key words: intertextuality, artistic translation, author's style, precedent text, New York 2140

Постановка проблеми. Інтертекстуальність в сучасних художніх творах є обов'язковим елементом. Варіюються лише частотність, тип інтертекстуальності та джерела. Надзвичайно високий ступінь інтертекстуальної щільності, на думку Н.О.°Фатєєвої, призводить до того, що література все більше стає «не літературою про життя, а літературою про літературу» [9, с. 31]. Попри значну кількість робіт, присвячених інтертекстуальності, перекладацький аспект (особливо для пари мов «англійська – українська») залишається малодослідженим і актуальним. Крім того, для кожного окремого автора й твору можна запропонувати індивідуальні способи передачі інтертекстуальності. Так, Т.О. Цепенюк, досліджуючи відтворення алюзій у романі М. Мітчелл «Звіяні вітром» зазначає, що найбільш виправданим способом є детальний перекладацький коментар, адже роман є хронологічно та культурно віддаленим від сучасного українського читача [10, с. 99]. В інших роботах, присвячених окремим творам, бачимо інші продуктивні способи. Увіразнює актуальність дослідження сучасний, новий матеріал.

Огляд останніх досліджень. Біля витоків теорії інтертекстуальності стоять М.М. Бахтін, Ю. Кристева та Р. Барт. Класифікував явище інтертекстуальності одним з перших Ж. Женетт, виокремивши п'ять типів: 1) інтертекстуальність як одночасне існування в одному тексті двох і більше текстів; 2) паратекстуальність як відношення тексту до своєї назви, післямови, епіграфа; 3) метатекстуальність як коментар чи критика на свій власний претекст; 4) гіпертекстуальність як висміювання і пародіювання іншого тексту; 5) архітекстуальність як жанровий зв'язок текстів [11, с. 83].

Вслід за Н.С. Болотновою [1, с. 183], вважаємо інтертекстуальність одним зі складових елементів ідіостилу автора, що диктує необхідність її збереження у перекладі. Підтверджує думку і Ю.О. Попович, коли розглядає алюзію у мовленні персонажів як маркер соціального статусу і наголошує на тому, що «неточне відтворення алюзії або повне її вилучення призводить до стилістичних втрат на рівні усього твору та хибної передачі статусних характеристик персонажів» [7, с. 164].

О.М. Копильна ділить алюзії на широковідомі та маловідомі й пропонує передавати їх повними відповідниками, конкретизацією, експлікацією, вилученням, або транскодуванням з позатекстовим коментарем, поданим в примітках чи додатках [4]. Л.В. Грек у своїй роботі ділить інтертекстуальні вкраплення за їх належністю до універсальної, національної та індивідуальної енциклопедій і пропонує передавати їх з української мови англійською дослівно (з коментарем і без нього), через функціональний аналог або експлікацію [2]. Л.В. Мельник виокремлює цитати, взяті: 1) з творчості «сильних» / «хрестоматійних» авторів; 2) з творчості менш знайомих авторів; і пропонує для передачі цитатних імен транскодування (з поясненням у коментарі чи без) і компенсацію [5, с. 276]. У нашій роботі дещо розширимо цей розподіл, шляхом використання класифікації Д.Б. Гудкова, який виходячи зі ступеня опанування та частоти апеляції до прецедентних феноменів, виділяє соціумно-, національно-, універсально- та автопрецедентний рівні [3, с. 115]. Найбільшу класифікацію способів відтворення інтертекстуальності у перекладі знаходимо у роботі У.Т. Тацакович: транскрипція / транслітерація з коментарем чи без; переклад внутрішньої форми імені; підбір еквівалента із цитованого джерела в цільовій мові (за умови достатнього рівня впізнаваності); буквальный переклад; дослівний переклад з коментарем; підбір функціонального аналога; експлікація; перифраза; компенсація (зовнішнє маркування, внутрішнє маркування, різні види трансформацій тощо); узагальнення / уточнення; заміна іншою інтертекстуальною одиницею; опущення [8, с. 54].

Завдання роботи: визначити види інтертекстуальності як стильової риси роману К.С. Робінсона New York 2140 та особливості їх відтворення в українському перекладі. Матеріал роботи – роман К.С. Робінсона New York 2140, з якого обираємо до розгляду випадки використання різних видів інтертекстуальності та пропонуємо власні українські відповідники до них, адже на момент написання статті український переклад відсутній.

Виклад основного матеріалу. Кіма Стенлі Робінсона називають найкращим письменником, що пише утопії. Його твори присвячені критиці ринкової економіки, надмірного споживання і бездумної трати ресурсів. Багато з романів К.С. Робінсона детально зображають побут людей, які відповідально ставляться до навколишнього середовища та живуть в економічно-справедливому суспільстві. Як й інші романи К.С. Робінсона, «Нью-Йорк 2140» переповнений політичними та економічними деталями. За сюжетом, в результаті глобального потепління Нью-Йорк перетворюється на своєрідну Венецію, наполовину затоплену водою так, що над поверхнею видніються лише верхівки висоток і хмарочосів. Суспільство поділено на еліту, яка живе у власних хмарочосах і середній клас, що формує своєрідну комуну. Люди звинувачують у глобальному потеплінні комерсантів і ринкову економіку в цілому, яка постійно недооцінює вплив економічного зростання на навколишнє середовище.

Уже назва роману являє собою приклад інтертекстуальності, адже відсилає читача до декількох романів (як інших письменників, так і самого К.С. Робінсона). Серед них всесвітньовідомий роман Дж. Оруела «1984», який розповідає про тоталітарне майбутнє світу; роман Д.Глуховського «Метро 2033» про життя у постапокаліптичній Москві; сатиричний роман-антиутопія В.Войновича «Москва-2042», дія якого відбувається у марксистському світі; «Генезис 2075» Б. Беккета, в якому автор описує загибель людства від чуми і життя тих, хто вижив; діалогія М.Шеллі «2048» і «2048. Деталь Б», де зображено світ людей, залежних від машин, і машин, залежних від людей; і звичайно роман самого К.С.Робінсона «2312», дія якого розгортається в далекому майбутньому. Оскільки назва міста «Нью-Йорк» є універсально-прецедентним явищем, переклад назви роману, скоріше за все, буде виконано дослівно.

У вузькому розумінні інтертекстуальність відбувається при наявності двох друкованих творів, один з яких прямо чи непрямо посилається на інший. В широкому розумінні прецедентним текстом не обов'язково виступає друкований твір. В досліджуваному романі такими недрукованими текстами виступають аудіомедіальні тексти: фільми, мультфільми, телесеріали. Джерелами інтертекстуальності також можуть виступати явища інших знакових систем: архітектури, живопису, музики, історії й т.д. Приклади зустрічаються у мовленні усіх персонажів роману і використовуються автором для створення ефекту впізнавання, легшої асоціації себе з персонажами книги.

Класичним джерелом інтертекстуальності в романі «Нью-Йорк 2140» є друковані тексти. Для К.С. Робінсона є характерним використання алюзій до робіт сучасних письменників-фантастів, класичних та маловідомих англomовних авторів, що писали про Нью-Йорк, а також економістів світового рівня, зокрема американських. Економічні проблеми, які розглядаються в досліджуваному романі, зосереджуються навколо недоліків ринкової економіки, капіталізму та неконтрольованої трати ресурсів. Розглянемо на прикладі алюзії: – *The invisible hand.* / – *Right. Sellers offer stuff, buyers buy it, and in the flux of supply and demand the price gets determined* [12, с. 1]. «– Невидима рука ринку. / – Вірно. Продавці пропонують товар, покупці купують його, і в потоці пропозиції й попиту визначається ціна».

В оригіналі бачимо термін *the invisible hand* «невидима рука», який українською мовою, як правило, передається дослівно або конкретизацією (як і у нашому перекладі) «невидима рука ринку». Термін належить шотландському економісту, філософу та етику, засновнику сучасної економічної теорії Адаму Сміту. У своїх роботах А. Сміт розуміє під цим поняттям ненавмисне створення користі на благо соціуму при переслідуванні індивідуумом власних інтересів. З плином часу значення терміну змінилося і він зараз використовується як символ сучасної ринкової економіки; власне під «невидимою рукою» мається на увазі взаємодія ринкових сил попиту і пропозиції. В оригіналі словосполучення є грою слів, адже за сюжетом реалізуються обидва варіанти значення.

Термін зафіксовано у словниках із перекладом і поясненням. Вважаємо за необхідне обрати більш розгорнутий варіант, який дасть змогу читачеві одразу зрозуміти, про що йде мова. В наступній репліці фактично бачимо тлумачення терміну, що дає змогу залишити його без експлікації. Скоріше за все, алюзію на роботи А. Сміта зможе зрозуміти лише читач, обізнаний в економічній теорії. Прогнозуємо вищий відсоток таких читачів серед англomовної аудиторії, не дивлячись на те, що поняття належить до універсально-прецедентних.

Розглянемо випадок архітекстуальності, яку більш пізні дослідники, зокрема Н.В. Петрова [6], називають інтердискурсивною:

... a woman of about fifty. Vaguely familiar-looking. Five seven, a bit heavy, thick black hair with some white strands. City business suit, big shoulder bag. Wide-set intelligent eyes, now observing Gen sharply; expressive mouth. No makeup. A serious person. Attractive. But she looked as tired as Gen felt. And a little uncertain about something, maybe this meeting [12, с. 2].

«...жінка десь п'ятдесяти років. Виглядає знайомо. На зріст 170 см. Повнувата. Сиві пасма у густому чорному волоссі. Міський діловий костюм, велика наплічна сумка. Широко-посаджені розумні очі, які зараз пильно придивляються до Джен. Виразний рот. Ніякого макіяжу. Серйозна жінка. Приваблива. Але виглядає настільки ж втомленою, наскільки Джен почувається. І трохи невпевненою, можливо через саму цю зустріч».

Приклад взято з внутрішнього монологічного мовлення інспектора поліції Джен Октавіасдоттір. Жінка при першій зустрічі з людьми (будь-то свідки чи підозрювані) складає їх фізичний та психологічний портрет. Таким чином автор за допомогою мовленнєвого портрета зображує представницю правоохоронних органів. В оригіналі використовуються короткі еліптичні речення, характерні для текстів офіційних документів, протоколів, формулярів. Таким чином, і граматично, і лексично, наведений текст відрізняється від основного, належить до іншого дискурсу. Випадок відносимо до універсально-прецедентних явищ, оскільки подібний стиль мовлення характерний для офіційного стилю спілкування представників правоохоронних органів в будь-якій країні, і є легко впізнаваним і в англійському, і в українському тексті. Застосовані трансформації – дослівний переклад, об'єднання і членування речень, модуляція. Архітекстуальність у перекладі зберігається.

Архітекстуальність, як жанровий зв'язок текстів, реалізується в романі й через таку спільну рису текстів жанру наукової фантастики як створення okazionalizmів. Автор створює нові лексичні одиниці за наявними в мові продуктивними моделями, увиразнюючи описуваний нереальний світ, наближаючи його до читача. Щоб зберегти принаймні частину інтертекстуальності, необхідно виконувати переклад таких одиниць через калькування та експлікацію.

Часто можна бачити кластери, які складаються з кількох випадків інтертекстуальності у мікроконтексті: – *No. They're articulated, of course, but it comes down to sixteen basic laws. I've done the analysis. / – As always. But it's still too many. You never hear about sixteen of anything. There are the eight noble truths, the two evil stepsisters. Maybe twelve at most, like recovery steps, or apostles, but usually it's single digits [12, с. 1].*

«– Ні. Вони складні, звичайно, але все зводиться до шістнадцяти основних законів. Я проаналізував. / – Як завжди. Але це все одно забагато. Ніколи не чув, щоб чогось було шістнадцять. Є вісім шляхетних істин у буддизмі, дві злі зведені сестри. Дванадцять – це максимум, як дванадцять кроків реабілітації чи дванадцять апостолів, але зазвичай це однозначні числа».

Тут бачимо чотири випадки інтертекстуальності. Вже сам порядок цитування вказує на відмінність мислення людини майбутнього, для якої релігія відступає за своїм значенням на другий план. В результаті, світосприйняття Мета представляється у вигляді своєрідної мозаїки, яка складається з розрізнених уривків релігій, філософій, культур і побуту всього світу. Перший елемент *eight noble truths* «вісім шляхетних істин», скоріше за все, є перекрученням буддистського вчення про *Noble Eightfold Path* «шляхетний вісімковий шлях». Будда відкрив *Four Noble Truths* «чотири шляхетні істини» про страждання та шлях звільнення від цих страждань, який складається з восьми правил. В репліці Мета бачимо поєднання числа «вісім», яким позначаються правила, яких слід дотримуватися, та «шляхетних істин», яких у справжньому вченні чотири. Скоріше за все, така помилка зроблена К.С. Робінсоном навмисне, щоб показати лише поверхові знання персонажа з цього питання. Український читач, скоріше за все, не знайомий з термінологією, отже потребуватиме перекладацької допомоги. Можна скористатися експлікацією (як у нашому перекладі).

Наступна одиниця – *two evil stepsisters* «дві злі зведені сестри», яка є алюзією на історію про Попелюшку, злу мачуху та зведених сестер. Попелюшка – західноєвропейська казка, що дійшла до нас у редакціях Шарля Перро, братів Грім та інших. Це один з найпопулярніших сюжетів, який має понад тисячу втілень у фольклорі різних народів світу, отже належить до універсально-прецедентних явищ і є доволі прозорим. Втім, якщо дослівний переклад видається не досить зрозумілим, можна застосувати конкретизацію: «Є... дві злі зведені сестри у «Попелюшці».

У кінці бачимо цифру twelve «дванадцять» спочатку у поєднанні twelve recovery steps «дванадцять кроків реабілітації», потім у twelve apostles «дванадцять апостолів». Програма Дванадцяти Кроків – набір принципів поведінки для відновлення після алкогольної, наркотичної чи іншої залежності. Дванадцять Кроків були вперше опубліковані в книзі В. Вілсона (1939 р.), присвяченій груповій терапії алкоголізму. Згодом метод став основою й інших Програм Дванадцяти Кроків. Програми подібного роду є популярними по всьому світі й складають частину життя у Сполучених Штатах. Образ належить до універсально-прецедентних явищ і може перекладатися дослівно. Дванадцять Апостолів – універсально-прецедентне явище, адже є алюзією до Біблії, де це звання належить дванадцяти найближчим послідовникам, учням Ісуса Христа. Через свою універсальну природу термін може перекладатися дослівно із повним збереженням інтертекстуальності.

Іншою характерною рисою роману К.С. Робінсона «Нью-Йорк 2140» є використання епіграфів на початку кожного розділу. Епіграфи являють собою цитати, відокремлені від тексту порожнім рядком, виділені курсивом і зміщені вправо. Після них часто бачимо вказівку на автора висловлювання. Як правило, такі включення мають безпосередній або опосередкований зв'язок із сюжетом, поданим у розділі. Автор використовує як цитати інших авторів, так і власні спогади, роздуми, короткі відступи від основного сюжету. У кожному випадку (а роман складається з восьми розділів і шістдесяти шести підрозділів) бачимо від однієї до чотирьох цитат. Через використання подібних елементів реалізується паратекстуальність.

Розглянемо детально. На початку першого підрозділу є цитата: *To be brief about it – / proposed Henry James* [12, с. 2]. Досл. «Якщо коротко – / запропонував Генрі Джеймс». Відношення паратекстуальності реалізується через смисловий зв'язок самої цитати із сюжетом підрозділу. На перший погляд, фразу можна сприймати буквально: автор не хоче затягувати підрозділ, перше знайомство читача з описуваним всесвітом. Втім, для такого простого повідомлення, напевне, не варто було наводити цитату. Видається, що треба знати її ширший контекст для повного розуміння.

Американський письменник Генрі Джеймс (1843 – 1916) народився в США, з тринадцяти років жив в Європі, але переважно писав про представників Нового Світу. *The American Scene* досл. «Американська сцена» (з якої взято цитату) – це книга про подорож Г. Джеймса Сполученими Штатами Америки у 1904–1905 роках. *The American Scene* різко критикує те, що Г. Джеймс називав шаленим матеріалізмом і недолугою соціальною структурою Америки на межі століть. Книга мала неоднозначні відгуки за ставлення автора до різних етнічних груп та певних політичних питань. Вона і досі актуальна завдяки таким розглянутим темам як імміграційна політика, захист навколишнього середовища, економічне зростання і міжрасове напруження. Зазначені теми майже повністю перегукуються з темами, характерними для творчості К.С. Робінсона.

Якщо звернутися до ширшого контексту цитати, бачимо, що Г. Джеймс коментує свої враження від Нью-Йорка та його нових мешканців. Він говорить про іммігрантів, які тепер вважають місто своїм, а їм, корінним мешканцям, які відчувають певну відчуженість від рідного міста, треба з ними миритися і шукати шляхів порозуміння. Проводячи паралель з романом К.С. Робінсона, читач має ототожнювати себе з корінним мешканцем, який полишив рідний Нью-Йорк на деякий час і повернувся туди у 2140 році. Навколо – чужинці, які заповнили місто, та й місто вже трохи не те. Емоції мають бути такими самими: читач нібито і вдома, але відчуття того, що місто більше не належить йому, має бути доволі сильним. Крім цього, у підрозділі знайомимося з одним з головних персонажів, – адвокатом у справах іммігрантів Шарлоттою Армстронг.

Відносимо приклад до соціумно-прецедентних явищ, адже лише невелика група читачів, які глибоко вивчали творчість Г. Джеймса і знають, звідки конкретно взято цитату, зможуть повною мірою оцінити алюзію. Оскільки *The American Scene* не була перекладена ні українською, ні російською мовами, а Г. Джеймс є порівняно маловідомим автором у нашій країні, для читача посилання є непрозорим. Перекладач має прийняти рішення щодо варіантів перекладу. Можна скористатися дослівним перекладом, тоді інтертекстуальність буде втрачена. Можна подати великий уривок цитати у перекладі, але це значно збільшить обсяг тексту і ускладнить сприйняття думки, адже непідготованому читачеві складно розібратися у тексті, написаному Г. Джеймсом у стилі потік свідомості. Як оптимальне рішення, можна запропонувати наступний варіант: «Це відчуття втрати права власності на колишню домівку, якщо коротко, переслідувало мене на

вулицях Нью-Йорка...» / Генрі Джеймс. Таким чином, використавши експлікацію та додавання, ми збережемо як інтертекстуальність, так і паратекстуальність оригіналу у перекладі.

Підбиваючи підсумки перекладацької роботи з епіграфами та післямовами, бачимо, що багато прикладів належать до групи соціумно-прецедентних або автопрецедентних явищ і вимагають від перекладача значної пошуково-інтерпретаційної роботи. У випадку використання дослівного перекладу, ні інтертекстуальність, ні паратекстуальність українському читачу не доступні.

Висновки. «Нью-Йорк 2140» містить значну кількість прецедентних явищ, внаслідок чого вважаємо використання інтертекстуальності характерною рисою авторського стилю К.С.°Робінсона. Тип інтертекстуальності визначає спосіб перекладу. Так, універсально-прецедентні явища однаково зрозумілі і читачам оригіналу, і перекладу: їх часто передають дослівно, традиційними відповідниками, транскрипцією. При цьому інтертекстуальність у перекладі зберігається прозорою для читача. Національно-прецедентні явища більшою мірою зрозумілі читачам мови оригіналу, тому у перекладі передаються дослівно або інколи потребують експлікації. Соціумно-прецедентні явища вимагають фонових знань в однаковій мірі й від читачів оригіналу, й від читачів перекладу, тому можуть передаватися як дослівно, так і через експлікацію. Втім, такий переклад збільшує обсяг тексту і вимагає від перекладача професійної інтуїції та відчуття авторського стилю. Тут можна чергувати експлікацію/додавання прямо в тексті для невеликих вкраплень й перекладацький коментар у виносках для інформації значного обсягу. Якщо обмежитися дослівним відтворенням, інтертекстуальність в перекладі не зберігається, що збіднює авторський текст. Автопрецедентні явища є найскладнішими для ідентифікації й відтворення у перекладі, а отже часто вимагають перекладацького коментаря. Основна проблема для перекладача – виявити такі соціумно- та автопрецедентні алюзії. В протилежному випадку, вони отримують дослівний переклад і втрачають інтертекстуальність. Вважаємо, що функціональні аналоги та вилучення можуть призводити до якісного та кількісного збіднення авторського тексту, а тому мають використовуватися з обережністю, хоч в окремих випадках і є неминучими.

Розходження в поглядах науковців щодо трактування різних видів інтертекстуальності є підставою для подальших перспектив роботи й уточнення висловлених раніше в лінгвістичній думці міркувань про визначення, роль та місце ремінісценції, алюзії та цитати як засобів реалізації інтертекстуальності, а також вивчення шляхів відтворення в перекладі постмодерністської та непостмодерністської інтертекстуальності в порівняльному ракурсі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Болотнова Н. С. Новые подходы к изучению идиостиля в современной лингвистике / Н.С. Болотнова // Новая Россия: новые явления в языке и науке о языке. – Екатеринбург, 2005. – С.182-193.
2. Грек Л.В. Интертекстуальність як проблема перекладу (на матеріалі англomовних перекладів української постмодерністської прози) : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.16 «Перекладознавство» / Л. В. Грек. – К., 2006. – 16 с.
3. Гудков Д.Б. Теория и практика межкультурной коммуникации / Д.Б. Гудков. – М.: Гнозис, 2003. – 288 с.
4. Копильна О. М. Відтворення авторської алюзії в художньому перекладі (на матеріалі українських перекладів англomовної прози ХХ століття) : автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.16 / Копильна Олена Миколаївна ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2007. – 20 с.
5. Мельник Л. В. До питання відтворення інтертекстуальних зв'язків під час перекладу художніх текстів / Л.В. Мельник // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». – Вип. 54. – С. 274-277.
6. Петрова Н.В. Интертекстуальность как общий механизм текстообразования (на материале англо-американских коротких рассказов) [Текст]: автореф. дис. ... д-ра фил. наук / Н. В. Петрова. – Волгоград: ВГПУ, 2005. – 32 с.
7. Попович Ю. О. Відтворення алюзії як маркера соціального статусу персонажу в українських перекладах британських художніх творів ХІХ століття / Ю. О. Попович // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». – Вип. 59. – С. 162–165.

8. Тацакович У.Т. Інтертекстуальність у перекладі: Загальний огляд та обґрунтування інтегрованого підходу / У.Т. Тацакович // Закарпатські філологічні студії. 2019. – Вип. 11. Т. 2. – С. 51-57.
9. Фатеева Н.А. Контрапункт интертекстуальности, или интертекст в мире текстов / Н.А. Фатеева. – М.: Агар, 2000. – 280 с.
10. Цепенюк Т. О. Відтворення алюзій в українських перекладах англomовної художньої прози / Т. О. Цепенюк // Актуальні проблеми філології та перекладознавства. – 2017. – Вип. 13. – С. 94–100.
11. Genette G. The architext: an introduction / Gérard Genette. – Berkeley: University of California Press, 1992. – 95 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

12. Robinson Kim Stanley. New York 2140: [Електронний ресурс]. / Kim Stanley Robinson. – 2017. – 624 с. – Режим доступу: <https://www.rulit.me/books/new-york-2140-read-467995-1.html>

REFERENCES TRANSLITERATED

1. Bolotnova N. S. Novyye podhody k izucheniyu idiosilya v sovremennoy lingvistike / N. S. Bolotnova // Novaya Rossiya: novyye yavleniya v yazyike i nauke o yazyike. – Ekaterinburg, 2005. – S.182-193.
2. Grek L.V. Intertekstualnist yak problema perekladu (na materialy anglomovnih perekladiv ukrayinskoyi postmodernistskoyi prozi) : avtoref. dis. na zdobuttya nauk, stupenya kand. filol. nauk : spets. 10.02.16 «Perekladoznavstvo» / L. V. Grek. – K., 2006. – 16 s.
3. Gudkov D.B. Teoriya i praktika mezhkulturnoy kommunikatsii / D.B. Gudkov. – M.: Gnozis, 2003. – 288 s.
4. Kopilna O. M. Vidtvorennya avtorskoyi alyuziyi v hudozhnomu perekladi (na materialy ukrayinskih perekladiv anglomovnoyi prozi XX stolittya) : avtoref. dis... kand. filol. nauk: 10.02.16 / Kopilna Olena Mikolayivna ; Kiyivskiy natsionalniy un-t im. Tarasa Shevchenka. – K., 2007. – 20 s.
5. Melnik L. V. Do pitannya vidtvorennya intertekstualnih zvyazkiv pid chas perekladu hudozhnih tekstiv / L.V. Melnik // Naukovi zapiski Natsionalnogo universitetu «Ostrozka akademiya». Seriya «Filologichna». – Vip. 54. – S. 274-277.
6. Petrova N.V. Intertekstualnost kak obschiy mehanizm tekstoobrazovaniya (na materiale anglo-amerikanskih korotkih rasskazov) [Tekst]: avtoref. dis. ... d-ra filol. nauk / N. V. Petrova. – Volgograd: VGPU, 2005. – 32 s.
7. Popovich Yu. O. Vidtvorennya alyuziyi yak markera sotsialnogo statusu personazhu v ukrayinskih perekladah britanskih hudozhnih tvoriv XIX stolittya / Yu. O. Popovich // Naukovi zapiski Natsionalnogo universitetu «Ostrozka akademiya». Seriya «Filologichna». – Vip. 59. – S. 162–165.
8. Tatsakovich U.T. Intertekstualnist u perekladi: Zagalnyi oglyad ta obgruntuvannya integrovanogo pidhodu / U.T. Tatsakovich // Zakarpatski filologichni studiyi. 2019. – Vip. 11. Т. 2. – С. 51-57.
9. Fateeva N.A. Kontrapunkt intertekstualnosti, ili intertekst v mire tekstov / N.A. Fateeva. – M.: Агар, 2000. – 280 s.
10. Tsepenyuk T. O. Vidtvorennya alyuziy v ukrayinskih perekladah anglomovnoyi hudozhnoyi prozi / T. O. Tsepenyuk // Aktualni problemi filologiyi ta perekladoznavstva. – 2017. – Vip. 13. – S. 94–100.
11. Genette G. The architext: an introduction / Gérard Genette. – Berkeley: University of California Press, 1992. – 95 p.

ILLUSTRATIVE MATERIAL

12. Robinson Kim Stanley. New York 2140: [Elektronnyy resurs]. / Kim Stanley Robinson. – 2017. – 624 s. – Rezhim dostupu: <https://www.rulit.me/books/new-york-2140-read-467995-1.html>